

מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל
MYERS-JDC-BROOKDALE
مایرس - جوینت - بروکدیل

היחידה לחקר התעסוקה

מדדים חברתיים-כלכליים של האוכלוסייה הבדואית בנגב

אורן תירוש ■ יונתן אייל

המחקר נעשה בהזמנת משרד החקלאות ופיתוח הכפר

מדדים חברתיים-כלכליים של האוכלוסייה הבדואית בנגב

אורן תירוש יונתן אייל

המחקר נעשה בהזמנת משרד החקלאות ופיתוח הכפר

עריכת לשון : רעיה כהן
תרגום לאנגלית (תקציר) : אוולין איבל
עיצוב גרפי : ענת פרקו-טולדנו

מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל

היחידה לחקר התעסוקה

ת"ד 3886

ירושלים 9103702

טלפון : 02-6557400

פקס : 02-5612391

כתובת האינטרנט : brookdale.jdc.org.il

עוד פרסומים של המכון בנושא

אייל, י., קינג, י., פרנקל, מ. ותירוש, א. (2018). התוכנית לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבודואית בנגב (החלטת הממשלה 3708) : דוח מסכם. דמ-772-18.

אייל, י., חסן-דאהר, ס., פרנקל, מ., קינג, י. (2016). התכנית לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבודואית בדרום : חינוך – דוח שני על החלטת הממשלה 3708. דמ-738-16.

סופר-פורמן, ח., אייל, י., חסן-דאהר, ס., פרנקל, מ. (2016). התכנית לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבודואית בדרום (החלטת הממשלה 3708) : דוח ראשון. דמ-714-16.

את הפרסומים אפשר להוריד ללא תשלום מאתר המכון : brookdale.jdc.org.il

תקציר

מסמך זה נכתב במסגרת מחקר הערכת התוכנית לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבדואית בנגב (החלטת הממשלה 3708). מטרתו להנגיש מדדי בסיס אשר משקפים את מצבה החברתי-כלכלי של האוכלוסייה הבדואית בנגב – לחוקרים, לקובעי המדיניות ולציבור. המסמך מציג מדדים חברתיים-כלכליים מרכזיים ומקובלים ועוסק במידת האפשר במגמות ושינויים לאורך השנים. המדדים אשר נבחרו להיכלל במסמך נוגעים בשישה נושאים: דמוגרפיה, בריאות, תעסוקה ושכר, חינוך והשכלה, רשויות ורווחה. המדדים נאספו ממגוון מקורות, ובהם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד הבריאות, משרד החינוך והמוסד לביטוח הלאומי.

המסמך מתמקד בהצגת המדדים ולא בניתוח הנתונים ומשמעותם. לכל מדד פורטו הגדרת המדד, מקור הנתונים ותדירות הפרסום. במידת הצורך נרשמו גם נקודות לתשומת לב בשימוש במדד.

דברי תודה

ברצוננו להודות לעובדי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה: אורי נפתלוביץ', מרכז מקצועי, תחום השכלה גבוהה ומדע באגף חינוך וחברה; דיוויד גורדון, רכז חדר המחקר; מרק פלדמן, ראש תחום עבודה באגף מיקרו-כלכלה; ענת כץ-אברהם, רכזת חדר המחקר. אנו מודים גם לעובדי מנהל המחקר והתכנון, במוסד לביטוח לאומי: פרופ' דניאל גוטליב, סמנכ"ל מחקר ותכנון; אביבה גיבל, אגף מחקרי גבייה, ביטוח וכספים; מרק רוזנברג, אגף מחקרי גבייה, ביטוח וכספים. כמו כן אנו מודים לעמיתינו ממכון מאיירס-גיוינט-ברוקדייל: ליהודית קינג ולמוריה פרנקל על הסיוע בכתיבת המסמך, לוצ'סלב קונסטנטינוב על הפקה ועיבוד של נתוני החינוך, לברוך רוזן על הייעוץ בתחום הבריאות, וכן ליחידת הפרסומים במכון: לסו בוביס על העבודה על התרשימים, לרעיה כהן על העריכה הלשונית ולענת פרקו-טולדנו על העיצוב הגרפי.

תוכן עניינים

1	הקדמה
2	1. דמוגרפיה
2	1.1 שיעור גידול האוכלוסייה
3	1.2 פריון ילודה
4	1.3 התפלגות האוכלוסייה לפי גיל
4	1.4 יחס תלות
5	2. בריאות
5	2.1 תוחלת חיים בלידה
6	2.2 שיעור תמותת תינוקות
7	2.3 שיעור יילודים עם מומים מולדים
8	3. תעסוקה ושכר
8	3.1 שיעור התעסוקה
10	3.2 שיעור הבלתי מועסקים (אבטלה)
11	3.3 שכר שכירים
12	4. חינוך והשכלה
12	4.1 נשירה ממערכת החינוך
14	4.2 מבחני המיצ"ב
18	4.3 זכאות לבגרות
20	4.4 שיעור הניגשים לבגרות במתמטיקה ובאנגלית
23	4.5 שיעור בעלי השכלה אקדמית
24	4.6 יחס הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה
25	5. רשויות
25	5.1 הוצאה לתושב
26	5.2 חיוב ארנונה למ"ר
27	5.3 שיעור גביית ארנונה
28	5.4 שיעור שטחי תעשייה ומסחר
29	6. רווחה
29	6.1 הכנסה לנפש
30	6.2 שיעור מקבלי גמלת נכות כללית
31	6.3 שיעור מקבלי גמלת הבטחת הכנסה

רשימת תרשימים

- 2 תרשים 1 : שיעור גידול האוכלוסייה : בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2015-1995
- 3 תרשים 2 : שיעור פרוץ ילודה : בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2015-1996
- 4 תרשים 3 : התפלגות האוכלוסייה לפי מין וגיל : בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2015
- 4 תרשים 4 : יחס התלות : בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2015
- 5 תרשים 5 : תוחלת חיים בלידה לפי מין וקבוצות אוכלוסייה, 2015-1975
- 6 תרשים 6 : שיעור תמותת תינוקות ל-1,000 לידות חי : ביום הלידה ומגיל יום עד גיל 11 חודשים, בדואים בדרום ויהודים, 2000-1997, 2004-2001
- 7 תרשים 7 : שיעור יילודים עם מומים מולדים ל-1,000 לידות חי : בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, ממוצע 2009-2005
- 8 תרשים 8 : שיעור התעסוקה : בדואים בדרום, יהודים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, בגילים 2015, 54-25
- 9 תרשים 9 : שיעור התעסוקה לפי מין : בדואים בדרום, בגילים 2015-2005, 54-25
- 9 תרשים 10 : שיעור התעסוקה לפי שנות לימוד : בדואים בדרום, יהודים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, בגילים 2015, 54-25
- 10 תרשים 11 : שיעור האבטלה : בדואים בדרום, יהודים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, בגילים 2015-2014, 54-25
- 11 תרשים 12 : שכר ממוצע לחודש עבודה בקרב שכירים במשך 2014, לפי מין : בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל
- 12 תרשים 13 : שיעור הנושרים בשנתון גיל 17 : בדואים בדרום, ערבים וכלל אוכלוסיית ישראל, תשס"ט-תשע"ו
- 13 תרשים 14 : שיעור הנושרים בשנתון גיל 17 : בניס לעומת בנות, תשס"ט-תשע"ו
- 13 תרשים 15 : שיעור נשירה מצטבר מכיתה ז' עד כיתה י"ב : בדואים בדרום, קוהורט תלמידי כיתה ז' בשנים תשס"ז, תשס"ט ו-תשע"א
- 15 תרשים 16 : הישגים במבחני המיצ"ב במתמטיקה לכיתות ה' ו-ח' : המגזר הבדואי בדרום – דוברי הערבית ודוברי העברית, בסולם רב-שנתי, תשס"ז-תשע"ו
- 16 תרשים 17 : הישגים במבחני המיצ"ב באנגלית לכיתות ה' ו-ח' : המגזר הבדואי בדרום – דוברי הערבית ודוברי העברית, בסולם רב-שנתי, תשס"ז-תשע"ו
- 18 תרשים 18 : התפלגות שנתון בני 17 בשנת תשע"ו לפי זכאות לבגרות : בדואים בדרום, המגזר הערבי וכלל אוכלוסיית ישראל
- 19 תרשים 19 : שיעור שנתון בני 17 חסרי מקצוע אחד לבגרות, בעלי בגרות שאינה אוניברסיטאית ובעלי בגרות אוניברסיטאית : בדואים בדרום, תשס"ז-תשע"ו
- 20 תרשים 20 : שיעור הניגשים לבגרות באנגלית ובמתמטיקה ברמת 3 יחידות לימוד ויותר, בקרב תלמידי י"ב, בשנת תשע"ו : בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל

- 21 תרשים 21 : שיעור הניגשים לבגרות באנגלית ברמת 5 יחידות לימוד בקרב תלמידי י"ב, לפי מין: בדואים בדרום, האוכלוסייה הערבית וכלל אוכלוסיית ישראל, תשס"ז-תשע"ו
- 22 תרשים 22 : שיעור הניגשים לבגרות במתמטיקה ברמת 5 יחידות לימוד בקרב תלמידי י"ב, לפי מין: בדואים בדרום, האוכלוסייה הערבית וכלל אוכלוסיית ישראל, תשס"ז-תשע"ו
- 23 תרשים 23 : שיעור בעלי תואר אקדמי בגילים 25-54: בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2013
- 24 תרשים 24 : יחס הלומדים לתואר ראשון מבני 20-29, לפי מין: בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, תשס"ח, תשע"ו
- 25 תרשים 25 : הוצאה כוללת של הרשות לתושב: הרשויות הבדואיות בדרום, מחוז הדרום (ללא הרשויות הבדואיות) וכלל אוכלוסיית ישראל, 2010, 2015
- 26 תרשים 26 : חיוב ארנונה למגורים, לעסקים ולתעשייה: הרשויות הבדואיות בדרום, מחוז דרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2014
- 27 תרשים 27 : שיעור גביית ארנונה למגורים ולא למגורים: הרשויות הבדואיות בדרום, מחוז הדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2014
- 28 תרשים 28 : שיעור שטחי תעשייה ומסחר: הרשויות הבדואיות בדרום, מחוז הדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2013
- 29 תרשים 29 : הכנסה לנפש: ממוצע הרשויות הבדואיות בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2006, 2013
- 30 תרשים 30 : שיעור מקבלי גמלת נכות כללית: בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2014
- 31 תרשים 31 : שיעור מקבלי גמלת הבטחת הכנסה: בדואים בדרום וכלל אוכלוסיית ישראל, 2014

הקדמה

החברה הבדואית בנגב נמנית עם האוכלוסיות החלשות בישראל: כל יישובי הבדואים המוכרים נכללים באשכול החברתי-כלכלי הנמוך ביותר. מסמך זה מאגד מדדים חברתיים-כלכליים אשר מציגים תמונה מפורטת על מצבה של האוכלוסייה הבדואית בנגב ועל המגמות שחלו במצבה החברתי-כלכלי לאורך השנים. המדדים שנבחרו להיכלל במסמך הינם מדדים מרכזיים ממקורות מידע אמינים, בשישה נושאים, ופרקי הדוח מחולקים לפיהם: דמוגרפיה, בריאות, תעסוקה ושכר, חינוך והשכלה, רשויות ורווחה. המדדים נאספו ממגוון מקורות, ובהם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד הבריאות, משרד החינוך והמוסד לביטוח הלאומי. הנתונים במסמך הם העדכניים ביותר שעמדו לרשותנו, נכון לדצמבר 2017.

מטרת מסמך זה הינה לאגד ולהנגיש את הנתונים. על כן, עבור כל מדד במסמך אנו מציינים את מקור הנתונים, תדירות פרסום הנתונים, הגדרה תמציתית של המדד ומידע חיוני לשימוש בו. ניתוח של המגמות החברתיות-כלכליות בחברה הבדואית בנגב, המבוסס על מדדים אלו ומדדים נוספים, נכלל בדוח התוכנית לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבדואית בנגב (החלטת הממשלה 3708): דוח מסכם.